

Malerier

fra en våken *drømmetilstand*

Så lenge vi drømmer figurativt, er det behov for figurative malerier, sier professor Jan Valentin Sæther (52) som åpner separatutstilling i galleri Asur den 29. november.

Av Liv H. Andreassen

Under grå skråtak i Brugata, legger han siste hånd på sine fjorten malerier, laget siden han kom hjem etter tyve år i Amerika, og beklede stillingen som første professor ved Kunstakademiets nye linje for figurativt maleri og tradisjonelle teknikker. Ikke rart - for allerede på 60-tallet var Oslo-gutten, Jan Valentin Sæther, en markant skikkelse i det nyfigurative miljøet og blant de daværende elevene ved akademiet som ønsket mer undervisning i klassiske synspunkter.

- Men vi drømte ikke dengang om å få opprettet en helt ny linje, legger han til og viser noen av maleriene som skal med på separatutstillingen. Deriblant et selvportrett og mennesker i ulike kontekster. En ung gutt holder en iguana mellom nennsomme hender, mens et annet maleri viser mann og gråtende barn i et sønderrevet bylandskap. Det er fortsatt uten tittel.

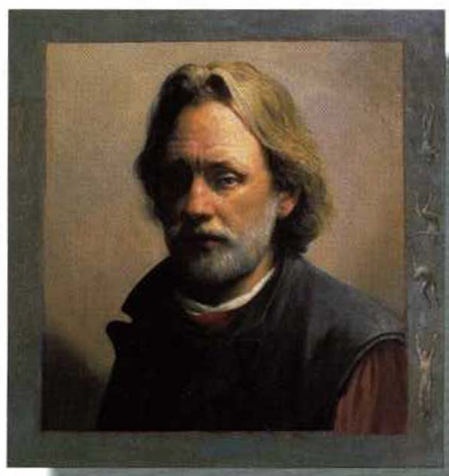
- Jeg sliter alltid med å finne de rette titlene til bildene mine, men til slutt faller de på plass.

Sist han holdt separatutstilling i Norge, var i Kunstnerforbundet i 1975.

ALLTID MER EGENINNSATS

-Hvordan arbeider du?

- Jeg er opptatt av å få fantasien inn i hverdagen, ikke skape rapporter fra virkeligheten. Siden 1979 har jeg laget bilder fra det jeg vil kalle en våken drømmetilstand. I stills. Alt ligger i erfaringen som etter hvert utgjør et kompleks av verdifull kunstkunnskap. Du må først importere for å eksportere. Hemmeligheten ligger hverken i materialer, lys eller knep, men at du følger

Selvportrett, 60 x 64 cm, olje på lerret, 1995-97.

intensjonen. Det er alltid mer egeninnsats som skal til.

Det finnes ingen Columbi egg. Om en kunne destillert alt ned til en metode, ville det vært gjort for lenge siden. Det finnes ingen endelig løsning. Hadde jeg vært elev av Leonardo da Vinci og fulgt hans løsninger, ville jeg til slutt måttet gjøre opprør mot dem. Eleven skal alltid gjøre opprør mot mesteren, sier den nye professoren med sindig ettertrykk.

Ellers får vi vite at han jobber med opptil ti bilder samtidig og at han ikke selv denne gang har revet den fargen han bruker. Som botemiddel mot det han kaller «atelierets ulidelige ensomhet» brukes musikk. Eklektisk.

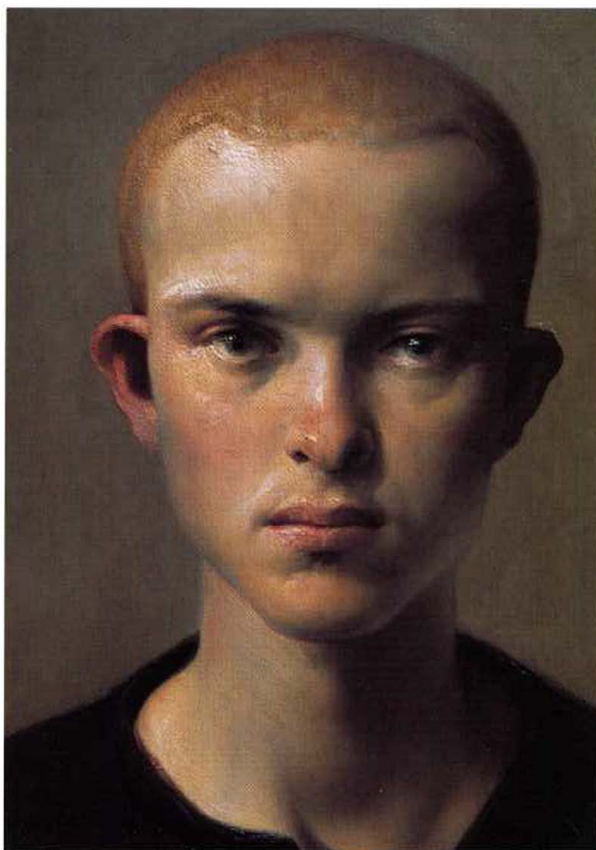
HØYT INTELLEKTUELT NIVÅ

Det som har slått Jan Valentin Sæther sterkest etter hjemkomsten til Norge, er vår store mangel på levedyktige subkulturer.

Sverre Køren, 110 x 86 cm, olje på lerret, 1995-97.

-De har ingen faktiske muligheter til å klare seg, men er helt avhengige av bevilgningspenger og støtte. Fordelen med større land, er at subkulturer vokser seg så store at de kan operere med egne subøkonomier, alltid få publisert sine syn hvor enn sære. Tankestrøminger fra hele verden møtes. Det er for trangt her, vi er helt isolerte her og må åpne oss mer, anbefaler han.

Detalj,
Axis Mundi,
olje på lerret,
1995-97

Amerika ble jeg forresten kalt billed-doktoren av elevene mine.

- *Hva er din styrke og dine selvoppdagede svakheter som pedagog?*

- Min styrke - at jeg jobber på en stillferdig måte og får elevene på lang sikt til å utvikle sine egne ting.

Min største svakhet er at jeg alltid har hatt en dårlig hukommelse. Jeg trenger alltid en kontekst, men kompenserer med at mer motstand i materien gjør at en stadig må anstrenge seg for å skjerpe formuleringsevnen

overfor elevene.

En annen svakhet kan være at jeg ikke er autoritær nok, får folk til å produsere så mye som kanskje ønsket.

På spørsmål om kjønnsfordelingen hittil ved den nye linjen, kan han fortelle at det har vært en stor overvekt av menn. Av hittil tretten elever, har fire vært kvinner.

- *Denne nye figurative linjen har blitt betegnet som unik i verdensammenheng. Hva er ditt inntrykk?*

Professoren trekker litt på det. Han vet ikke om noen tilsvarende hverken i Sverige eller Danmark. I gamle Sovjet finnes en russisk klassisk linje, men han kjenner ikke til noen rent figurative kunsthøyskoler i Europa. I New York finnes Graduate School of Figurative Art.

Jan Valentin Sæther har imidlertid inntrykk av at det er en langsomt voksende interesse for figurativ kunst rundt om i verden.

-Jeg tror ikke at behovet for å skape figurativ gjenkjennelighet er skapt av den moderne digital- og mediaverden, men springer ut fra en type primitivitet, et behov for sanselighet og for å danne bilder ut fra sine egne mentale og psykiske prosesser som er figurative.

Uten tittel, 110 x 98 cm,
olje på lerret, 1995-97

Men ifølge Jan Valentin Sæther har dette trangviksfenomenet også sine fordeler.

- Jeg finner et høyt intellektuelt nivå innen norsk kunst. Pga det trange miljøet må du holde deg skjerpet. Det er langt lettere å bli sær i det amerikanske kulturbildet.

BILLED-DOKTOREN

- *Ryktene sier at du er en meget god lærer hva billedoppbygging og struktur angår?*

- Jeg har grepet forståelsen av et visst tredelt grunnprinsipp om billedspråkets billedklosser. Jobber du ut fra mellomrommene og kantene, dannes det en geometrisk verden, bestående av rette og buede linjer som skaper en billedlig klang når bitene faller på plass. Å se uten objekt. Du finner det samme tredelte grunnprinsippet i musikken mellom akkord, klangstruktur og komposisjon. I